

Η Ελλάδα στην έκθεση του ΟΟΣΑ: Η κρίση είναι ακόμα εδώ

του Στέλιου Φαζάκη

Στις 5 Νοεμβρίου δημοσιεύτηκε η έκθεση του ΟΟΣΑ με τίτλο “Πώς είναι η ζωή; Ευζωία και ανθεκτικότητα σε εποχές κρίσεων”. Η έκθεση αφορά 38 χώρες-μέλη και βασίζεται σε 80+ δείκτες, οικονομικούς, κοινωνικούς και περιβαλλοντικούς, σε μία προσπάθεια “αντικειμενικής” καταγραφής της ευζωίας και ευημερίας των πολιτών σε αυτές τις χώρες. Η τελευταία αντίστοιχη έκθεση είχε δημοσιευτεί αμέσως πριν την πανδημία, οπότε η σημερινή αντικατοπτρίζει και την έξοδο από αυτή τη δύσκολη περίοδο που ακολούθησε και την παρατεταμένη, υπερδεκαετή στην Ελλάδα, οικονομική κρίση μετά το 2010. Ως σημείο αναφοράς έχει επιλεγεί το τελευταίο έτος “κανονικότητας”, το 2019, οπότε τα διαγράμματα καταγράφουν τις τρεις κομβικές χρονολογίες, 2019-2019-2022.

Τα αποτελέσματα χωρίζονται σε έντεκα τομείς:

1. Εισόδημα και πλούτος
2. Εργασία και ποιότητα απασχόλησης
3. Στέγαση
4. Υγεία
5. Γνώση και δεξιότητες
6. Ποιότητα του περιβάλλοντος
7. Υποκειμενική αίσθηση ευζωίας
8. Ασφάλεια
9. Ισορροπία προσωπικής και επαγγελματικής ζωής
10. Κοινωνικές σχέσεις
11. Δραστηριοποίηση στην κοινωνία πολιτών

Ελλάδα: Σαν μετά από πόλεμο

Η Ελλάδα ήταν μία από τις χώρες της Ευρώπης που χτυπήθηκαν περισσότερο από την κρίση που ξέσπασε στις ΗΠΑ το 2008. Ήταν η χώρα με το μεγαλύτερο χρέος και έγινε και στόχος μιας “παραδειγματικής τιμωρίας” και μετατράπηκε σε μια οικονομία και κοινωνία – πειραματόζωο για ακραίες νεοφιλελεύθερες πολιτικές, που της εξασφάλισαν μια μακροχρόνια σκλαβιά και ανέχεια, αντί για την υποτιθέμενη ανάπτυξη. Αυτή η κατάντια αντικατοπτρίζεται και στην έκθεση του ΟΟΣΑ. Κι όμως, αυτοί που πτώχευσαν τη χώρα, που συνεχίζουν να ζητούν πειθαρχία και θυσίες από τον λαό και λειτουργούν αποκλειστικά προς όφελος των μεγαλοαστών, προσπαθούν να μας πείσουν ότι η χώρα βρίσκεται “στον σωστό δρόμο”.

Η Ελλάδα σε όλους τους δείκτες της έρευνας είναι είτε στη χειρότερη θέση, είτε σε μία από τις τελευταίες. Σε κάποιους φαίνεται να υπάρχει μια ασθενική και ελάχιστη βελτίωση, που όμως δεν είναι τέτοια που να δείχνει μια εκτίναξη προς τα εμπρός. Σίγουρα, σε καμία περίπτωση τόσο όσο καμαρώνει η κυβέρνηση της Ν.Δ. και τα προσκείμενα σε αυτή ΜΜΕ.

Υστέρηση σε βασικούς τομείς της καθημερινότητας

1. Πραγματικός μισθός: Το 2010 ο μέσος μισθός ήταν ήδη από τους χαμηλότερους στην Ευρώπη και καταποντίστηκε για την επόμενη δεκαετία. Η κυβέρνηση Μητσοτάκη κατάφερε να τον ρίξει ακόμα χαμηλότερα από το 2019 έως το 2023, ενώ η πανδημία έχει λήξει και έχουμε μπει σε περίοδο “ανάπτυξης”.
2. Οικονομικές δυσκολίες: Η Ελλάδα έχει με απόσταση από τις υπόλοιπες χώρες το μεγαλύτερο ποσοστό ατόμων που αντιμετωπίζουν οικονομικές δυσκολίες. Ποσοστό που αγγίζει το 70% των πολιτών.
3. Ενεργειακή φτώχεια: Η Ελλάδα μαζί με άλλες μεσογειακές

χώρες βρίσκεται στις τελευταίες θέσεις. Οι πολίτες δυσκολεύονται να έχουν επαρκή θέρμανση τον χειμώνα και γενικά οικονομική ενέργεια.

4. Παιδεία: Στις χαμηλότερες θέσεις η Ελλάδα σε επιδόσεις μαθητικές, επιστημονικές, αλλά και με πολλούς νέους να μένουν εκτός εκπαίδευσης. Φαινόμενο που επιδεινώνεται από το 2010 μέχρι σήμερα
5. Περιβάλλον: Τρίτη χειρότερη θέση στην ανακύκλωση δημοτικών απορριμμάτων με επιδείνωση μεταξύ 2019 και 2023. Μείωση της βιοποικιλότητας και έκθεση σε υψηλές θερμοκρασίες.
6. Χρηματοοικονομική καθαρή θέση της γενικής κυβέρνησης: Στη χειρότερη θέση σταθερά η Ελλάδα στο επίπεδο του δημόσιου χρέους, παρά τα τόσα χρόνια “μεταρρυθμίσεων” και “εξορθολογισμού” της μνημονιακής διακυβέρνησης.

Κοινωνικοί δείκτες

Στους τομείς που αφορούν τις ανθρώπινες και κοινωνικές σχέσεις προκύπτει ότι υπάρχει σταθερά στην Ελλάδα αλληλοστήριξη σε ένα στενό οικογενειακό και φιλικό περιβάλλον. Καθένας και καθεμία λειτουργεί μέσα σε έναν περιορισμένο κύκλο, γιατί μόνο με αυτόν τον τρόπο μπορεί να αντιπαλέψει τις καθημερινές, οικονομικές δυσκολίες. Η οικονομική αυτονομία ήταν και παραμένει δύσκολη. Όσοι νέοι δεν έχουν φύγει μετανάστες, ζουν για πολλά χρόνια με τους γονείς τους. Οι ηλικιωμένοι δεν μπορούν να επιβιώσουν χωρίς τη βοήθεια των παιδιών τους, ενώ οι γυναίκες, χωρίς δικά τους χρήματα, ή με μικρότερους μισθούς, εξακολουθούν σε μεγάλο βαθμό να είναι εξαρτημένες από τους συζύγους τους. Οι Έλληνες εδώ και χρόνια “μαζεύονται προς τα μέσα”, στην πυρηνική οικογένεια, με όσα προβλήματα συνεπάγεται αυτό. Η κυβέρνηση δημιούργησε το Υπουργείο Οικογένειας, για να αυξήσει τις γεννήσεις, υποτίθεται, αλλά οι συνθήκες για δημιουργία οικογένειας συνέχεια δυσκολεύουν.

Όσον αφορά τη συμμετοχή στα κοινά, η σημερινή κυβέρνηση είναι

περισσότερο από κάθε προηγούμενη επιθετική απέναντι σε οποιαδήποτε κινηματική, συνδικαλιστική, αυτονομιστική δράση των πολιτών. Θέλουν να διαλύσουν οποιαδήποτε δραστηριότητα μπορεί κάποια στιγμή να αμφισβητήσει τις προσταγές της εξουσίας τους, στην εργασία, στις τοπικές κοινωνίες, στα κινήματα γενικά. Μεθοδικά και με συνέπεια, σαν να μην έχει αλλάξει κυβέρνηση, από το 2010 μέχρι σήμερα, έχουν σχεδόν εξαφανίσει την τοπική αυτοδιοίκηση ως αυτόνομη λειτουργία και πλέον λειτουργεί ως “μακρύ χέρι” του κράτους, με εξουθενωτική υποστελέχωση και υποχρηματοδότηση.

Η απάντηση της κυβέρνησης

Η έκθεση του ΟΟΣΑ αποκαλύπτει στοιχεία που εκθέτουν την κυβέρνηση και δυστυχώς γι’ αυτούς δεν είναι εύκολο να λογοκρίνουν και να εξαφανίσουν από τη δημοσιότητα. Προσπαθούν λοιπόν να διαστρεβλώσουν και να αντιστρέψουν την εικόνα. Σε ανακοίνωση τους επιτίθενται πρώτα σε όσους ασκούν κριτική, ότι παρουσιάζουν τη χώρα σαν “τη χειρότερη του κόσμου”. Ταυτίζουν δηλαδή την Ελλάδα με τη δική τους πενταετή διακυβέρνηση. Αναφέρονται στην αύξηση του κατώτατου μισθού, αλλά δε λένε ότι η ακρίβεια που μαστίζει την κοινωνία έχει φέρει σε απόγνωση ακόμα και οικογένειες με μεσαία εισοδήματα. Μιλάνε για αύξηση των επενδύσεων που δεν έχουν αυτή τη στιγμή συγκεκριμένο αποτύπωμα στη βελτίωση της οικονομίας και επίσης δε λένε με τι όρους γίνονται αυτές οι επενδύσεις. Πχ αν φέρνουν περιβαλλοντική υποβάθμιση όπως οι ανεμογεννήτριες, ή αν αφορούν σε αποκρατικοποιήσεις που αποδεικνύονται σταθερά ζημιογόνες για τους πολίτες και υπέρ των κερδοσκόπων.

Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης

Οι στατιστικές του ΟΟΣΑ και οι πίνακες της έκθεσης παρ’ όλα αυτά δεν αποκαλύπτουν τι έφταιξε για την περίοδο της κρίσης. Ποιοι είναι οι δημιουργοί της “ελληνικής τραγωδίας”. Ποιοι και

πώς έφεραν τα μνημόνια και διαχειρίστηκαν την “έξοδο” από αυτά. Πώς είναι σήμερα η κατάσταση και κυρίως, αν οι σημερινές πολιτικές των κυβερνήσεων δημιουργούν προοπτική για το μέλλον, ή το υπονομεύουν περισσότερο.

Ο ΟΟΣΑ δεν είναι ένας απλός “ουδέτερος” παρατηρητής που θέλει το καλό μας. Λειτουργεί σαν ενορχηστρωτής της νεοφιλελεύθερης πολιτικής και πάντα οι προτάσεις του είναι σε αυτή την κατεύθυνση. Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι οι εξετάσεις PISA που γίνονται για τη “μέτρηση” της παιδείας. Πρόκειται για μια ποσοτικοποίηση της γνώσης των μαθητών, μια στενή ανάγνωση των εκπαιδευτικών προβλημάτων και αναγκών, που λειτουργεί ως πρόσκληση στις νεοφιλελεύθερες κυβερνήσεις, όπως η ελληνική, για περισσότερη εμπορευματοποίηση της παιδείας, για υποταγή των δασκάλων και καθηγητών και το διαχωρισμό των σχολείων σε ελίτ και φτωχά σχολεία, δημιουργώντας έτσι ακόμα μεγαλύτερη κοινωνική ανισότητα και αδικία.

Οι πολιτικές ξεπουλήματος και υποβάθμισης στην πραγματικότητα περνάνε “κάτω από τα ραντάρ” του ΟΟΣΑ. Τα διαγράμματά του, εσκεμμένα, λένε μισές αλήθειες. Οφείλουμε να αναλύουμε, να συνδέουμε τα προβλήματα με την πηγή τους και να τα αποκαλύπτουμε. Να χαλάμε συνεχώς το αφήγημα ότι όλα πηγαίνουν καλύτερα, γιατί αυτό είναι απόλυτα ψευδής εικόνα.

Συμπεράσματα

Η έκθεση του ΟΟΣΑ δείχνει πρώτα απ’ όλα την άσχημη κατάσταση της ελληνικής οικονομίας όπως “γράφει” πάνω στην καθημερινότητα του πολίτη. Δείχνει επίσης ότι όλες οι άλλες χώρες που αντιμετώπισαν την κρίση του 2010 τα έχουν καταφέρει πολύ καλύτερα από την Ελλάδα, μέσα στα ίδια πλαίσια της νεοφιλελεύθερης, τραπεζοκεντρικής Ευρώπης. Άρα και με νεοφιλελεύθερα κριτήρια, που τόσο υπερασπίζεται η κυβέρνηση της Ν.Δ. έχει αποτύχει. Παρόμοια συμπεράσματα για την πορεία της οικονομίας και της καθημερινότητας του πολίτη δημοσιεύει

και η Eurostat.

Και βέβαια η κυβέρνηση Μητσοτάκη αρνείται την ανάλυση των αιτίων της ελληνικής κρίσης. Αντιμετωπίζει τη σημερινή κατάσταση ξεκομμένα από το παρελθόν, σαν να μην κυβερνούσε το δικό τους κόμμα μαζί με το ΠΑΣΟΚ, όλες τις δεκαετίες της μεταπολίτευσης. Σαν να μην είναι αυτοί υπεύθυνοι για την πτώχευση της χώρας και για την εξουθένωση του λαού από τα μνημόνια σε συνεργασία με την “τρόικα”. Θριαμβολογούν για βελτίωση, ενώ είναι αυτοί που κρατούν το επίπεδο ζωής δυο δεκαετίες πίσω. Γι’ αυτό εμφανίζουν τα προβλήματα ...μισά, ενώ κατά κάποιο τρόπο αποτελούν “φυσικά” φαινόμενα, ή προέρχονται από το εξωτερικό, όπως η ακρίβεια που δημιουργήθηκε κατ’ αυτούς αποκλειστικά από το ξέσπασμα του πολέμου στην Ουκρανία. Κι όμως, το κύμα ακρίβειας και ραγδαίας αύξησης του πληθωρισμού εδώ είχε ξεκινήσει πολύ νωρίτερα.

Οι δείκτες του ΟΟΣΑ δείχνουν μόνο την κορυφή του παγόβουνου. Υπάρχει ένα παντοδύναμο σύστημα διαπλοκής αστών-κυβέρνησης-MME που προσπαθεί συστηματικά να κρύβει κάθε αλήθεια που εκθέτει τη Ν.Δ. και τον Μητσοτάκη. Κάθε δείκτης που φαίνεται βελτιωμένος έχει προκύψει από την υπερφορολόγηση των χαμηλών εισοδημάτων. Η κοινωνία δημιουργεί συνεχώς πλούτο που πέφτει στη μαύρη τρύπα της αποπληρωμής των δανείων και ταυτόχρονα της σπατάλης και της εξυπηρέτησης “ημετέρων”. Η ενεργειακή φτώχεια, πρέπει να το λέμε, δεν οφείλεται στον πόλεμο, παρά μόνο κατά ένα μέρος. Οφείλεται κυρίως στην ιδιωτικοποίηση της ΔΕΗ, την “απελευθέρωση” και την ασυδοσία του καρτέλ των εταιριών ενέργειας, που επιβραβεύεται κιόλας με επιδοτήσεις από το κράτος.

Εδώ και πέντε χρόνια, η κυβέρνηση της Ν.Δ. ξαναστήνει ένα δεξιό κράτος διαφθοράς, πελατειακών σχέσεων, οικογενειοκρατίας και ρεβανσισμού απέναντι σε όλες τις κοινωνικές κατακτήσεις. Ακόμα χειρότερα, η πολιτική της δεν αμφισβητείται ουσιαστικά από τους υπόλοιπους διεκδικητές της εξουσίας. Το επίσης

διεφθαρμένο (και 2ο πλέον σε βουλευτές) ΠΑΣΟΚ, όπως έχει αποδείξει στο παρελθόν θα ακολουθήσει παρόμοια πολιτική, όπως και τα υπόλοιπα κόμματα ...και αποκόμματα του κέντρου.

Η διαφθορά και η διαπλοκή του κράτους και των αστών είναι δομικά στοιχεία του καπιταλισμού και γι' αυτό κανένας ΟΟΣΑ και Ε.Ε. δεν πρόκειται να ασχοληθούν με την πραγματική πρόοδο και ευημερία των πολιτών. Αυτό που τους ενδιαφέρει είναι η διατήρηση των σχέσεων εκμετάλλευσης, μέσω μιας ύπουλης κοινωνικής ειρήνης με τους εργαζόμενους σε μια διαρκή αλλά ελεγχόμενη "πίεση".

Για εμάς τους "από κάτω", το χρέος μας είναι να σταματήσουμε να ακούμε τα ψέματα περί "ανάπτυξης" και να αγωνιστούμε με στόχο την ανατροπή τους.